
Proposta didàctica

Mil·lenari de Montserrat

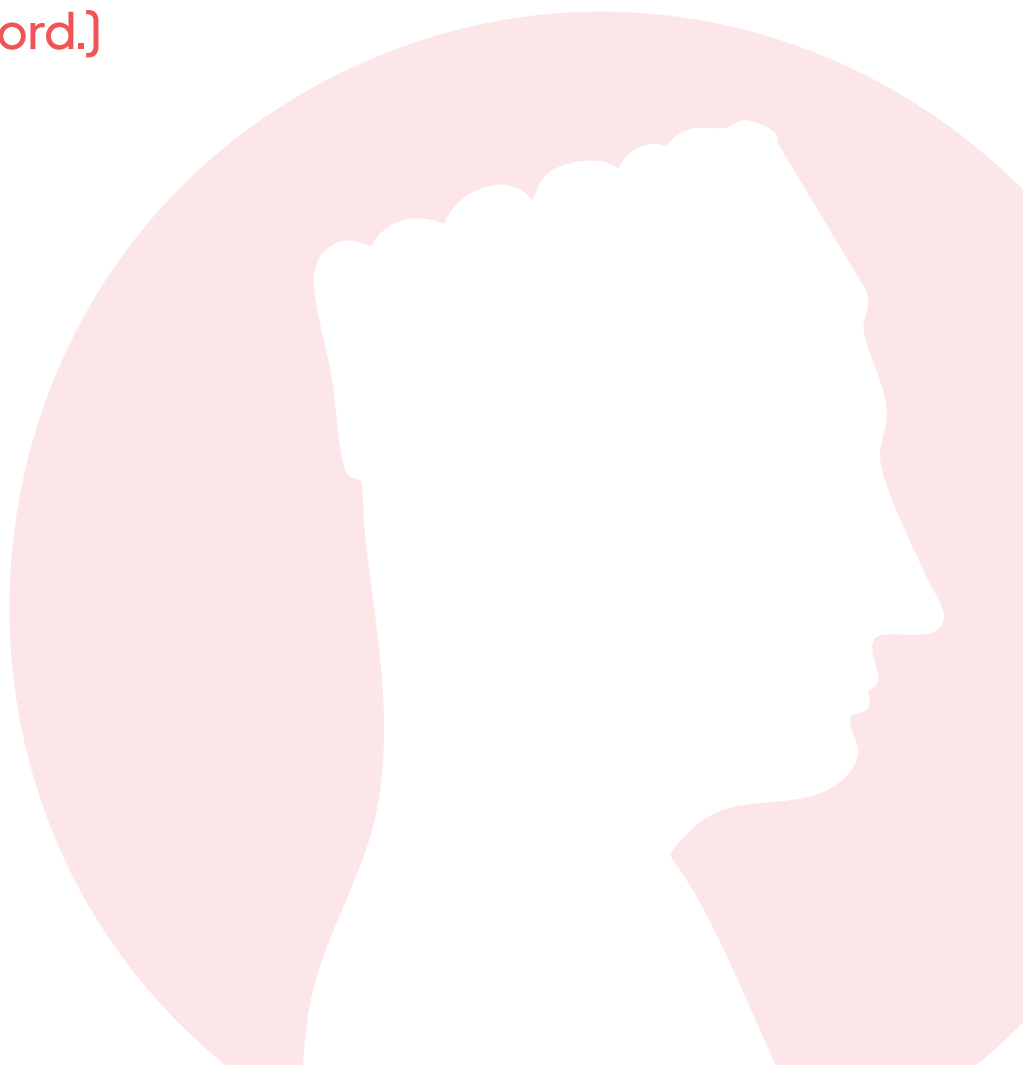
Cristina Corcoll [coord.]

Elena Boadas

Andreu Ibarz

Eva Martínez

Francesc Riera

ORA
LEGE
LABORA
REGE TE IPSUM
IN COMMUNITATE

MONTSERRAT | MONESTIR | MIL·LENARI

BLANQUERNA

UNIVERSITAT RAMON LLULL

Fonamentació pedagògica de la proposta

Descripció de la proposta didàctica	03
Destinataris	03
Trets distintius de la proposta	04
Descripció de la situació d'aprenentatge	05
Avaluació	05
Fonamentació de la proposta d'aprenentatge	05
Una proposta d'aprenentatge d'acord amb el currículum de l'educació bàsica actual	06
Una proposta d'aprenentatge que parteix dels set principis de l'aprenentatge	06
Una proposta d'aprenentatge constructivista	07
Una proposta d'aprenentatge que planteja un repte important del món d'avui	09
Una proposta d'aprenentatge que aposta per una descoberta guiada pel docent	09
Eixos metodològics de la proposta d'aprenentatge	09
Referències	10

ORA
LEGE
LABORA
REGE TE IPSUM
IN COMMUNITATE

MONTSERRAT | MONESTIR | MIL·LENARI

BLANQUERNA
UNIVERSITAT RAMON LLULL

Introducció

L'any 2025 es commemora el **Mil·lenari de l'Abadia de Montserrat** i aquesta celebració és el motiu d'un nou projecte d'ensenyament-aprenentatge per a les escoles catalanes. Conèixer Montserrat i tot el que comporta és indiscutiblement rellevant per als alumnes de primària i de secundària atès que es tracta d'una realitat culturalment molt rica i que ens permet conèixer i aprendre continguts molt diversos. Montserrat és un patrimoni cultural, espiritual, natural, social i històric que tenim a l'abast, i és l'objecte d'estudi d'aquesta proposta d'aprenentatge.

Descripció de la proposta didàctica

Es tracta d'una proposta que ofereix la possibilitat de treballar les competències (específiques i transversals) en un context d'aprenentatge diferent i únic, i que s'ha plantejat de manera flexible per tal que cada escola i cada equip de mestres el pugui adaptar a la seva realitat i als interessos dels seu alumnat.

Els continguts d'aprenentatge que s'hi treballen es vinculen amb diferents conceptes -les Ms- que permeten abordar el Mil·lenari de Montserrat des de perspectives diferents i que poden vincular-se amb diferents matèries curriculars:

M de mil·lenari

M de muntanya

M de música i de museu

M de monestir

M de mobilitat

Destinataris

Els destinataris de les tres situacions d'aprenentatge són els alumnes de primària i ESO. En funció de les característiques de cada proposta, es preveuen els destinataris següents:

alumnes de 1r a 3r de primària (comunitat de petits)

alumnes de 4t a 6è de primària (comunitat de mitjans)

alumnes de l'ESO (comunitat de grans)

Trets distintius de la proposta

Les tres situacions d'aprenentatge comparteixen algunes característiques i es distingeixen en unes altres. D'una banda, totes tres situacions coincideixen en el següent:

- posen el focus en l'experiència de la visita a Montserrat i proposen activitats prèvies i posteriors a la visita (abans, durant i després);
- es fonamenten en el treball cooperatiu;
- s'inicien a partir d'una pregunta que es podrà respondre al final de la proposta;
- despleguen continguts de diverses disciplines;
- permeten treballar continguts curriculars;
- són competencials, i permeten desenvolupar competències transversals així com també competències específiques;
- són avaluables i s'ofereixen instruments d'avaluació.

Esquema-resum de la proposta didàctica

ABANS	DURANT	DESPRÉS
• Pregunta/repte inicial • Detecció coneixements previs • Plantejament metodològic de la tasca • Recerca d'informació vinculada amb cada M	La visita a Montserrat: el focus de l'experiència d'aprenentatge	• Treball en grups per recollir, connectar i comunicar els continguts apresos. • El sentit del producte final és poder resoldre o respondre el repte o la pregunta inicial.

Desplegament de les competències vinculades amb cada M

Desplegament de les competències transversals

D'altra banda, i per tal d'adequar-se als diferents grups d'edat inclosos dins de cada proposta, les tres situacions d'aprenentatge es diferencien en el següent:

- tot i posant el focus en el Mil·lenari i en Montserrat, la proposta de la comunitat de petits se centra en el temps present, la proposta de la comunitat de mitjans s'endinsa en el passat i desplega una mirada històrica i, finalment, la proposta de la comunitat de grans recull les dues anteriors per avançar cap a una proposta de futur;
- la mirada interdisciplinària, i de construcció de grups d'experts, és major a mesura que avancem en les propostes.

El Mil·lenari de Montserrat

1r, 2n i 3r de Primària [comunitat de petits]	4t, 5è i 6è de Primària [comunitat de mitjans]	1r-4t ESO [comunitat de grans]
Focus en el present: Com sona Montserrat?	Focus en el passat: El Mil·lenari de Montserrat, <i>fake news</i> ?	Focus en el futur: Montserrat, patrimoni nostre?
Coneixem Montserrat a través dels cinc sentits per tal de poder-nos-hi relacionar de manera més personal i propera.	Ens endinsem en la història de Montserrat per poder respondre la pregunta.	Què significa ser valor patrimonial?

Descripció de la situació d'aprenentatge

La situació d'aprenentatge s'ha desplegat seguint les indicacions del Departament d'Educació i inclou tota la informació curricular i metodològica necessària per al seu desplegament.

Avaluació

- **Avaluació inicial:** qüestionari o conversa per descobrir els coneixements previs de l'alumnat.
- **Avaluació formativa:** rúbrica de valoració dels criteris d'avaluació per cadascuna de les Ms.
- **Avaluació final:** rúbrica de valoració del treball cooperatiu, si escau, o de l'assoliment del repte.

Fonamentació de la proposta d'aprenentatge

Una proposta d'aprenentatge d'acord amb el currículum de l'educació bàsica actual

Aquesta proposta permet treballar algunes de les competències transversals i específiques del Currículum de l'educació bàsica actual. En cadascun dels tres grups (Petits, Mitjans i Grans) es proposa una situació d'aprenentatge (SA a partir d'ara) diferent, partint sempre d'un context, amb un repte i una avaluació competencial.

- En el cas dels Petits, la Sd'A "**Com sona Montserrat?**" centra l'atenció en el present, en la descoberta de la muntanya, del santuari i del monestir avui, a través dels cinc sentits.
- En el cas dels Mitjans, la Sd'A "**El Mil·lenari de Montserrat, *fake news*?**" centra l'atenció en el passat, investigant quines són les evidències que ens han arribat fins avui, que testimonien l'antiguitat de les diferents realitats que conformen Montserrat.

- I en el cas dels Grans, la Sd'A "**Montserrat, patrimoni nostre?**" posa el focus en el seu futur, plantejant com hauria de ser la realitat de Montserrat perquè sigui sostenible (a nivell social, econòmic i ambiental) i valorant la seva rica aportació -històrica i actual- a la cultura universal i el seu reconeixement internacional com a patrimoni reconegut.

Partint de la celebració del mil·lenari de la fundació del monestir i amb l'objectiu d'apropar el coneixement i l'estima per Montserrat a les escoles i instituts, les tres propostes didàctiques permeten en els propers cursos un treball de les competències específiques de les diferents àrees curriculars implicades en cada proposta, partint de la realitat multidimensional que va ser, és i serà Montserrat.

Una proposta d'aprenentatge que parteix dels set principis de l'aprenentatge

La proposta educativa que presentem aquí parteix d'unes concepcions clau sobre el procés d'ensenyament-aprenentatge que s'alineen amb els **set principis de l'aprenentatge**:

1. l'alumne és el protagonista de l'aprenentatge;
2. la proposta metodològica està vinculada amb el treball cooperatiu;
3. per tal de ser significatiu l'aprenentatge ha de ser contextualitzat i rellevant per a l'alumne, de manera que també s'hi vinculi des de les emocions;
4. la situació d'aprenentatge, plantejada com un repte a resoldre, pretén ser motivadora per a l'alumnat;
5. es proposen diferents instruments d'avaluació continuada;
6. la mirada interdisciplinària permet un procés d'aprenentatge més ric que la mirada unidisciplinària.

A partir d'aquestes bases, àmpliament compartides pels equips de mestres i avalades per la recerca, es despleguen tres situacions d'aprenentatge que posen el focus en el Mil·lenari de Montserrat, una fita històrica que es donarà l'any 2025 i que pot permetre els infants i joves conèixer millor què és Montserrat i què representa.

Useu el terme situació d'aprenentatge per referir-nos a aquelles **experiències** que, independentment de la forma en què es presenten, parteixen d'un **context** i plantegen un **repte** a la persona que aprèn.

El fet que l'aprenentatge es fonamenti en la resolució d'un repte o d'una problemàtica real provoca que l'aprenent hagi de dur a terme amb eficàcia una acció o un seguit d'accions que impliquen una o més capacitats per a les quals són imprescindibles els sabers d'un o més camps de coneixement; per això diem que les situacions d'aprenentatge s'orienten a l'assoliment de competències.

Font: <https://projectes.xtec.cat/hou-curriculum/educacio-basica/situacions-aprenentatge/>

Una proposta d'aprenentatge constructivista

Tal com recull la programació de les situacions d'aprenentatge del Departament d'Educació, el desenvolupament de les activitats d'aprenentatge i d'avaluació es desplega en una seqüència didàctica de quatre fases, d'acord amb la concepció constructivista de l'aprenentatge que recullen diferents autors, com Sanmartí (2019). Com a activitats inicials, les propostes necessiten recollir sempre d'entrada quins són els coneixements i experiències de l'alumnat en relació amb els sabers que treballaran en les fases següents, com a punt de partida del seu procés d'aprenentatge.

En el cas del grup de Mitjans i de Grans, el qüestionari inicial és l'instrument proposat perquè l'equip docent pugui conèixer de forma més objectiva i individual, què és allò que cada alumne coneix sobre Montserrat. Quan aquesta activitat es realitza de forma oral i conjunta entre tot el grup classe, no és possible tenir un coneixement precís del punt de partida de cada alumne. Per aquest motiu recomanem que la realització del qüestionari inicial sigui individual i per escrit, perquè l'equip docent disposi d'una primera evidència concreta del punt de partida de cada situació d'aprenentatge. Una vegada realitzat i recollit pel docent, el grup classe pot compartir a continuació quines eren les respostes correctes de les preguntes i prendre consciència del nivell de coneixement del grup sobre les diferents qüestions plantejades.

En el cas del grup de Petits, la conversa inicial a partir d'un joc que permeten explorar l'entorn a través dels sentits és l'instrument proposat perquè l'equip docent pugui acompanyar els infants en el procés de descoberta i, a la vegada, esbrinar allò que els alumnes coneixen sobre Montserrat.

L'autoregulació de l'aprenentatge requereix que al llarg del procés l'alumnat pugui conèixer quins són els aspectes que coneix millor i aquells que coneix poc, gens o en té en coneixement erroni, perquè sàpiga què és allò que haurà de millorar i quines estratègies d'aprenentatge haurà d'aplicar i superar per aconseguir aquesta millora, en les fases d'introducció de nous coneixements i d'estructuració. En la darrera fase d'aplicació, l'alumnat demostra l'assoliment de les competències específiques treballades, elaborant un producte com a evidència final del seu aprenentatge.

Per a cada grup, el producte final es concreta de manera diferent. En el cas del grup de Petits, el producte final és la participació en el Joc de Taula de Montserrat. Aquest joc permet vincular elements que els infants hauran (re)conegut a través dels seus sentits amb les diferents Ms que es treballen (Muntanya, Música, Monestir i Mobilitat) i s'acaba amb una producció escrita o dibuixada que representi els seus aprenentatges i la seva resposta personal a la pregunta "Com sona Montserrat?".

En el cas del grup de Mitjans, el producte final es concreta en la realització d'una línia del temps, que recull i situa cronològicament informacions diverses sobre Montserrat, que han estat treballades en un primer moment per cada equip de treball cooperatiu sobre cadascuna de les M (Muntanya, Mil·lenari, Música, Museu i Monestir) i posteriorment per tot el grup classe. A més a més d'aquesta línia del temps, en funció de les possibilitats i els interessos de cada grup classe i de cada centre, es poden elaborar altres productes com a evidències dels seus aprenentatges. Per exemple:

- una actuació musical amb algunes de les cançons més populars de Montserrat,
- una exposició que mostri la geologia i l'ecosistema de la muntanya de Montserrat o
- un audiovisual (vídeo) que -per exemple- en format de noticiari, l'alumnat exposi el procés realitzat que els ha permès descobrir nous coneixements sobre Montserrat, amb la possibilitat d'introduir -per exemple- fragments d'algunes entrevistes realitzades el dia de la visita...

A partir d'entendre el significat de Patrimoni i d'haver explorat què és i què ha estat Montserrat en totes les seves dimensions, el producte final en el cas del grup de Grans és un reportatge que presenti el reconeixement de Montserrat com a valor patrimonial que cal conèixer i preservar.

Una proposta d'aprenentatge que planteja un repte important del món d'avui

La proposta comparteix la concepció de la didàctica de les ciències socials del grup de recerca GREDICS, que Castanyer (2024) exposa en el seu article. En aquest sentit, les finalitats principals de l'aprenentatge de l'alumnat no giren al voltant de la memorització dels coneixements sobre la realitat geogràfica i històrica de Montserrat sinó en el desenvolupament de les seves habilitats de pensament d'ordre superior. De plantejar activitats en les quals l'alumnat no es limiti a reproduir la informació que coneix, sinó que sàpiga analitzar-la i valorar-la críticament, perquè l'aprenentatge assolit pugui aplicar-lo en altres contextos de la seva vida, per transformar-lo i millorar-lo.

En un moment històric com l'actual, en el qual cada vegada es genera i es difon un volum més gran d'informació i que el mal ús de la IA pot incrementar encara més tant la infoxició (l'excés d'informació i incapacitat d'assimilar-la) com la desinformació (la comunicació d'informació falsa), és un aprenentatge important que l'alumnat disposi d'eines i criteris per conèixer i analitzar com es construeix i difon la informació, i per valorar la fiabilitat de la seva veracitat.

Tant en el cas del grup de Mitjans com de Grans, la resposta a les preguntes inicials (el repte) requerirà que l'alumnat investigui, descobreixi, observi i analitzi críticament les diferents fonts d'informació que utilitzarà, tant les facilitades pel docent com les consultades de forma autònoma, per trobar evidències objectives sobre l'antiguitat de tot el que és Montserrat. Per això la proposta qüestiona d'entrada a l'alumnat sobre què entenem (què és) Montserrat i davant l'evidència que es tracta d'una realitat amb diferents dimensions (una muntanya, un santuari i un monestir), es plantejarà la necessitat d'investigar-les totes elles. En aquest sentit, es proposa un treball organitzat en dos moments diferents:

- un primer moment, a partir de petits grups de treball cooperatiu, que com a grups d'experts es centraran en l'anàlisi i la valoració d'una dimensió diferent.
- I un segon moment, abans de la visita a Montserrat, en el qual es constituïran nous grups de treball cooperatiu, que estaran tots integrats per almenys un membre de cada grup d'experts anterior.

Una proposta d'aprenentatge que aposta per una descoberta guiada pel docent

L'experiència de Montserrat pot ser molt significativa en l'aprenentatge de l'alumnat sempre que es prepari i realitzi adequadament, sabent que no totes les circumstàncies -tant en el mateix centre com en la visita- són controlables per part de l'equip docent.

En aquesta descoberta de Montserrat l'equip docent de les escoles hi té un paper molt important. Tal com explica Benejam (2014) en la construcció del coneixement social per part de l'alumnat, el docent ha de guiar la seva descoberta:

- per facilitar que centri l'atenció en aquells aspectes més importants i que desconeix;
- per qüestionar-lo sobre les causes i les conseqüències dels fets més rellevants i les seves problemàtiques;
- perquè analitzi i valori críticament, de manera ben argumentada, com aquests problemes més rellevants es podrien millorar;
- i perquè concreti accions de millora i en porti a terme algunes d'elles, que siguin significatives per al mateix alumnat, perquè el seu aprenentatge sigui realment competencial.

Eixos metodològics de la proposta d'aprenentatge

A cadascuna de les tres situacions d'aprenentatge que s'inclouen en aquesta proposta didàctica, s'ha prioritzat un enfocament metodològic que permet una millor adequació a l'etapa i ajuda a motivar l'alumnat i a enriquir el procés d'aprenentatge. Les opcions metodològiques que es despleguen a la proposta són les següents:

Petits	• gamificació • rutines de pensament
Mitjans	• treball col·laboratiu
Grans	• treball col·laboratiu • treball per projectes • pensament crític

En els documents marc de les situacions d'aprenentatge s'inclouen enllaços que permeten accedir a informació rellevant de cadascuna d'aquestes opcions.

Referències

- Benejam, P. [2014]. Quina educació volem? Associació de Mestres Rosa Sensat.
 - Castanyer, G. [2024]. De memoritzar a pensar críticament. *Perspectiva Escolar*, 422, 10–13.
 - Departament d'Educació, Generalitat de Catalunya. [2022]. *Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica*. <https://portaldogc.gencat.cat/utisEADOP/PDF/8762/1928585.pdf>
 - EduCAC. [s.d.]. *Plataforma per a l'educació mediàtica*. Consell de l'Audiovisual de Catalunya i Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. <https://www.educac.cat/>
 - Sanmartí, N. [2019]. *Avaluar i aprendre: Un únic procés*. Editorial Octaedro.
-

ORA
LEGE
LABORA
REGE TE IPSUM
IN COMMUNITATE

MONTSERRAT | MONESTIR | MIL·LENARI

M

MONTSERRAT | MONESTIR | MIL·LENARI

ORA
LEGE
LABORA
REGE TE IPSUM
IN COMMUNITATE

MONTSERRAT | MONESTIR | MIL·LENARI

BLANQUERNA

UNIVERSITAT RAMON LLULL